

Калектыў Мінскага філіяла Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута тэхналогіі аўтамабільнай прамысловасці займаецца праектаваннем і апрацоўкай абсталявання для аўтамабільнай прамысловасці краіны і яго ўкараненнем на заводах. Наш здымак зроблены ў эксперыментальных майстэрнях. Слесары-зборшчыкі Уладзімір ШМАРЛОУСКІ і Іван ДОУНАР за зборкай 4-пазіцыйнага аўтамата для вырабу шпянёў.
Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ЕСЦЬ БЕЛАРУСКІ ЛАТЭК!

Эластычная латэксная нітка выпускалася ў нашай краіне толькі на адным прадпрыемстве — у Волгаградзе. Цяпер з'явілася другое прадпрыемства, якое будзе выпускаць айчыны латэкс. Ім становіцца Бабруйскі завод гумава-тэхнічных вырабаў. На прадпрыемстве яшчэ завяршаецца будаўніцтва цэха губчатых вырабаў, аднак паточная лінія на латэксным участку пастаўлена пад вытворчую нагрузку. У латэксе мае патрэбу тэкстыльная, трыкатажная, галантарэйная вытворчасць.

ПАІШЛО ФІЛАМЕНТАЕ ВАЛАКНО

Дзяржаўная камісія падпісала акт аб здачы ў эксплуатацыю першай чаргі вытворчасці філаментнага корднага валакна на Магілёўскім камбінаце сінтэтычнага валакна. Гэта самая буйная ў краіне вытворчасць. Праектная магутнасць найвышэйшых прадзільных і круцільных-выцяжных машын забяспечыць штогадовы выпуск 18 тысяч тон філаментнага корднага і 12 тысяч тон шаўковага валакна. Яны значна пераўзыходзяць па трываласці ніткі са штучнага валакна і бавоўны, зусім не даюць усадкі, не выцягваюцца і не ўбіраюць ваду. Гэта вельмі важна ў вытворчасці такіх тэхнічных вырабаў, як штучныя скурны, прывадныя рамяні машын, рыбацкія сеткі, плашч-палаткі.

ГАРНИТУРЫ «АЛЕСЯ» І «АСТРА»

Сёлета ў магазінах з'явіцца новыя прыгожыя і зручныя наборы мэблі вы-

творчасці Мінскай даследчай фабрыкі мяккай мэблі. Такі гарнітур складаецца з канапы-ложка, двух крэслаў і маленькага сталіка. З вялікім эстэтычным густам выконваюцца таксама новыя наборы мэблі «Алеся» і «Астра». Набор «Алеся» прадстаўляе сабой спалучэнне двух камплектаў — для гасцінай і спальні. Арыгінальна прадумана канструкцыя крэслаў, асабліва іх мяккія элементы. Прыгажосць спальнаму набору надае аддзелка тэкстуры чырвонага дрэва поліэфірнымі лакамі без таніроўкі.

СТАНКІ БУДУЧАГА

Выпуск новай прадукцыі — вертыкальна-спіравальных станкоў з праграмным кіраваннем асвоіў Маладзечанскі станкабудаўнічы завод. Гэты станок па зададзенай праграме з дакладнасцю да мікронаў свідруе любую колькасць адтулін у дэталях. Магчымасці адрэзата практычна неабмежаваныя. Абслугоўваць яго будзе адзін чалавек новай прафесіі — праграміст. Наладжваць і абсталёўваць лінію па выпуску станкоў з праграмным кіраваннем дапамаглі спецыялісты-мантажнікі з Варонежа, а рабочыя чарджы распрацавалі адэкія канструктары.

БУДУЮЦА ЛЬНОЗАВОДЫ

Першую прадукцыю даў Арэхаўскі льнозавод Віцебскай вобласці. Ён разлічан на выпрацоўку 118 тон ільновалакна ў год. Прадпрыемства аснашчана найновым абсталяваннем. Усе працэсы механізаваны. Зманціраваны дзве сушылькі, мыльна-трапальны, кудзелепрыгатавальны і іншыя аграгаты.

Цяпер распрацоўваецца дакументацыя на будаўніцтва ў Браславе дзвюхтурбіннага льнозавода, які будзе перапрацоўваць за год 10 тысяч тон трасы. Сёлета пачнецца рэканструкцыя Верхнядзвінскага льнозавода.

КАПШОЗНАЯ НАВІНКА

Не так даўно ў Беларускай філіяле Дзяржаўнага навукова-даследчага тэхналагічнага інстытута быў распрацаваны праект універсальнага стэнда-варшата для абслугоўвання тэхналагічнага абсталявання жывёлагадоўчых ферм. Серыйны выпуск гэтай навінкі даручылі асвоіць Дзяржынскаму матарамонтнаму заводу. Калектыў прадпрыемства паспяхова справіўся з заказам.

Першапачаткова планавалася выпускаць стэнды толькі для патрэб калгасаў і саўгасаў Беларусі. Але неўзабаве слава аб вырабах дзяржынцаў разнеслася далёка за межы рэспублікі. Цяпер заказы паступаюць з многіх месц краіны.

Такі стэнд экспануецца на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі СССР.

ПЛЕН УМЕЛЬЦАУ

Беларускія шкатулкі, аздобленыя залацістай саломкай, адправіла для экспанавання ў Фінляндыю на «Рускім тыдні» Жлобінская фабрыка інкрустацыі. Жыхары краіны Суомі ўбачаць непаўторныя краявіды нашай рэспублікі: жытнёвыя палаткі, сінявокія азёры, шумлівыя пушчы, аксаміт прыдняпроўскіх і прыёманскіх лугоў...

Выстаўка ў Фінляндыі завяршыла багаты творчы год майстроў прадпрыемст-

ЛЕКТОРЫЙ ЭРМІТАЖА У ГОМЕЛІ

Гомельская гарадская арганізацыя таварыства «Веды» разам з ленинградскім Эрмітажам адкрыла пры Палацы культуры імя Ул. І. Леніна лекторый «Вялікія майстры замежнага мастацтва». Ужо адбылася першая лекцыя «Леанарда да Вінчы і мастацтва Адраджэння ў Італіі».

У студзені — красавіку навуковыя супрацоўнікі Эрмітажа пазнаёмяць гомельчан з творчасцю Рафаэля, Рэмбранта, Рубенса, Мікельанджэла, Веласкеса і Гойі, з многімі майстрамі французскага мастацтва XVII—XX стагоддзяў.

ВЕЛЮР ДЛЯ АБУТКУ

Першую партыю абутковага велюру выпусціў

мінскі гарбарны завод «Бальшавік». Гэты цудоўны матэрыял для верху і аздоблення моднага абутку мінчане пачалі вырабляць першымі ў рэспубліцы.

У гэтым годзе запланавана атрымаць чатыры з паловай мільёны квадратных дэцыметраў велюру. Яго спажываць будуць абутковыя прадпрыемствы Мінска, Віцебска і Ліды. Завод-вытворца прапануе велюр любых расфарбовак.

НОВАЯ ПРАГРАМА «РАДАСЦІ»

Калектыў брэсцкага народнага ансамбля «Радасць» прыступіў да падрыхтоўкі новай праграмы. У двух аддзяленнях яе будзе выканана пятнаццаць танцаў. Шэсць нумароў праграмы глядачы ўбачаць упершыню.

Маладосць, задор удзельнікаў ансамбля, тэмперамент танцаў ужо не раз пакаралі глядачоў у нашай краіне і за рубяжом. За сваю дзевяцігадовую гісторыю «Радасць» насняхова гастраліравала ў Польшчы, ГДР, Францыі, Венгрыі.

КАМБІНАТ БЫТАВОГА АБСЛУГОЎВАННЯ

На плошчы імя Леніна ў гарадскім пасёлку Шаркоўшчына гасцінна расчыніў дзверы новы камбінат бытавога абслугоўвання. У двухпавярховым памяшканні размесцілі трыкатажны цэх, фатаграфія, цырульня — мужчынскі і жаночы залы, радыёмайстэрыя. Адкрылася і майстэрыя па рамонту складанай бытавой тэхнікі — халадзільнікаў, пральных машын, пыласосаў.

У новым памяшканні камбіната будуць працаваць кваліфікаваныя рабочыя — спецыялісты з Віцебскага прафесіянальна-тэхнічнага вучылішча.

НА ЗДЫМКУ М. ЖАЛУДОВІЧА ПЕРАДАВАЯ ВЯЗЬЛІШЧЫЦА МАГІЛЁўСКАЙ ФАБРЫКІ МАСТАЦКІХ ВЯРАБАЎ МАРЫЯ ХАЛПАВА.

ІНДУСТРЫЯЛЬНАЕ РАЗВІЦЦЁ БЕЛАРУСІ

Намеснік Старшыні Савета Міністраў Беларусі, старшыня Дзяржплана БССР Піліп КОХАНАУ у гутарцы з карэспандэнтам АДН расказвае аб эканоміцы рэспублікі ў васьмай народна-гаспадарчай пяцігодцы (1966—1970 гг.).

Раскажыце, калі ласка, спачатку аб самой Беларусі, аб яе месцы ў сям'і савецкіх рэспублік.

— На долю Беларусі прыпадае менш аднаго працэнта тэрыторыі і 3,7 працэнта насельніцтва Савецкага Саюза — адпаведна 207,6 тысячы квадратных кіламетраў і 9 000 000 чалавек. Такім чынам, на прастронах СССР магло б размясціцца больш за сто такіх рэспублік, як наша. Аднак мы не адчуваем сябе «маленькімі». Усё пазнаецца ў параўнанні: па тэрыторыі мы стайм у верхняй палове спісу еўрапейскіх краін. А самае галоўнае, эканамічнаму патэнцыялу нашай рэспублікі могуць пазайздросціць многія дзяржавы... Значыць, гэта не мы маленькія, а Савецкі Саюз вялікі.

Трэба адразу ж падкрэсліць, што наша рэспубліканская гаспадарчая пяцігодка — частка

пяцігодкі агульнасаюзнай. І калі мы гаворым аб поспехах Беларусі, трэба ўлічваць, што яны дасягнуты сумеснымі намаганнямі і пры дапамозе ўсіх братніх рэспублік, а ў іх поспехах у сваю чаргу ёсць і наш беларускі ўклад.

У агульнасаюзным пяцігадовым плане для Беларусі быў прадугледжаны высокі тэмп росту прамысловай вытворчасці, чым па Савецкаму Саюзу ў цэлым: 70 працэнтаў у параўнанні з 47—50 працэнтамі — прыкладна ў паўтара раза вышэй. У гэтым факце знайшоў адлюстраванне курс Камуністычнай партыі на тое, каб, як сказаў на XXIII з'ездзе Генеральны сакратар ЦК КПСС Леанід Ільіч Брэжнеў, «...палітычная роўнасць саюзных рэ-

спублік і дружба народаў СССР, заваяваныя і выкаваныя ў ходзе будаўніцтва сацыялізма, падмацоўваліся выраўноўваннем узроўню іх эканамічнага развіцця».

Справа ў тым, што Беларусь была адной з адсталых ускраін Расіі, і гэта адсталасць, якая працягвалася стагоддзямі, доўга адчувалася. Нельга забываць аб тым, што ў выніку другой сусветнай вайны і фашысцкай акупацыі эканоміка рэспублікі была амаль разбурана, адкінута на дзесяцігоддзі назад.

Якія асноўныя вынікі выканання беларускай індустрыяльнай пяцігодкі!

— Галоўны паказчык плана — рост аб'ёму прамысловай вы-

творчасці. Намечаны Дырэктывам XXIII з'езду КПСС рубаж быў узяты яшчэ ў жніўні 1970 года з апытаннем прыкладна на чатыры месяцы. Да канца года агульны аб'ём прамысловай вытворчасці вырас у параўнанні з 1965 годам у 1,8 раза супраць 1,7 раза па плане. Гэта азначае, што прамысловасць рэспублікі дала за пяцігодку многія мільёны рублёў звышпланавай прадукцыі.

Разныя галіны прамысловасці не могуць і не павінны развівацца ў аднолькавым тэмпе. Якія з іх былі ў рэспубліцы, так скажыце, «фаварытамі»!

— Калі прыняць вашу тэрміналогію, то «фаварытамі» ў нас

былі металаапрацоўка (вытворчасць павялічылася ў два разы), хімічная і нафтахімічная прамысловасць (у 3,2 раза), паліўная (у 2,9 раза).

Лёгка прамысловасць развівалася таксама высокімі тэмпамі, выпуск яе прадукцыі павялічыўся ў 1,8 раза.

Павінен падкрэсліць, што ў ўсіх выпадках асноўнай крыніцай прыросту прамысловай прадукцыі было павышэнне прадукцыйнасці працы. Яна павялічылася за пяцігодку на 30 працэнтаў замест 35 па плане.

Але разам з тым ішло і вялікае капітальнае будаўніцтва!

— Зразумела, будавалі і будзем будаваць многа. За гэты дзевяцігадовы перыяд асноўны фонд уведзена ў 1,6 раз больш, чым за папярэднія пяцігодкі.

У Дырэктывах XXIII з'езду партыі адзін з раздзелаў пр-

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Считалось, что земли Белоруссии бедны полезными ископаемыми. И только после Октябрьской революции, когда люди по-хозяйски занялись освоением недр, перед геологами одна за другой стали раскрываться тайны подземных кладовых. Были открыты огромные месторождения сырья для строительных материалов. Найдены нефть, калийные соли и многие другие полезные ископаемые («Горизонты Багацця», 1 стр.).

Об успешном выполнении нашей республикой восьмого пятилетнего плана развития народного хозяйства в интервью «ИНДУСТРИАЛЬНАЕ РАЗВІЦЦЕ БЕЛАРУСІ» [2—3 стр.] рассказывает председатель Госплана БССР Ф. Кохонов. Капитальное строительство, технический прогресс, сельское хозяйство, культура — в каждой из этих отраслей план не только выполнен, но и перевыполнен.

С этого номера в газете вводится новая рубрика «ШТО! ЯК! ЧАМУ!», под которой мы будем помещать материалы, освещающие различные стороны нашей жизни. Тем землякам, которые живут за рубежом и долгие годы не были на Родине, иногда трудно бывает понять, почему в СССР такая низкая квартирная плата, что такое народный университет или социалистическое соревнование. Сегодня мы объясняем нашим зарубежным читателям, что такое «ПРАУЛЕННЕ КАЛГАСА» [4 стр.].

На 4—5 стр. печатается продолжение статьи «БЕЛАРУСЬ». В отрывке, помещенном в этом номере, рассказывается об участии нашей республики в Великой Отечественной войне, о героической борьбе белорусских воинов и партизан против немецко-фашистских захватчиков.

Белорусского эстрадного певца Виктора Вулича знают во многих уголках Советского Союза, его выступления с большим успехом прошли в Финляндии, Польше, Канаде, сейчас он готовится к поездке в Чили. Не меньший успех сопутствует и его жене Светлане, ведущей солистке Государственного ансамбля танца БССР («ЯМУ — НА ЗАХАД, ЕЙ — У ДРУГУЮ СТАРАНУ», 7 стр.).

ГРОДЗЕНСКАЯ абласная бальніца размешчана ў маляўнічым прыгарадзе Пышкі. Ля будынкаў растуць маладыя яблынькі, вербы, серабрыстыя ялінкі, а навокал — сасновы бор са спрадвечнымі пахам жыўціцы.

Дружны калектыў медыкаў кляпатліва ставіцца да кожнага хворага, выкарыстоўваючы пры лячэнні самыя дасканалыя сродкі. У бальніцы некалькі аддзяленняў, размешчаных у розных карпусах. Вочная клініка можа прыняць адначасова звыш 70 чалавек. Тут займаюцца лячэннем многіх хвароб, робяць аперацыі па выдаленню катаракты. Дацэнт Уладзімір Парамей праводзіць такую аперацыю пры дапамозе прылады, якая называецца крыэкстрактарам. Гэтым складаным словам абазначаецца стрыжань і патрон-капсула з вуглекіслым газам і спіртам. Сумесь дае тэмпературу да мінус 70 градусаў, а на канцы стрыжня яна бывае мінус 30 градусаў. Гэтым канцом і выдаляецца з вока хворы крышталік. Ён, уласна кажучы, прымырае да металу. Раней пры аперацыі па выдаленню крышталіка яго даставалі лыжачкай або шчыпчыкамі. Часам крышталік крышыўся, і даводзілася рабіць паўторныя аперацыі. Цяпер такой небяспекі няма. Новая прылада дзейнічае бездакорна.

Шмат цікавага прапанаваў урачамі для лячэння захворванняў вуха, горла, носа. Даследаванні М. Аўсянікава ў галіне мастаідапластыкі паспяхова прымяняюцца на практыцы. Справа ў тым, што пасля некаторых аперацый у хворых пагаршаўся слых. Прымяняючы метады Аўсянікава, урачы дабіваюцца паляпшэння слыху.

Пацыентамі бальніцы бываюць не толькі савецкія людзі. Тут напраўлялі сваё здароўе грамадзяне з Паўднёвай Амерыкі, Францыі. Нядаўна з інфарктам міякарда сюды паступіў польскі грамадзянін Самуіл Ліхтвельд. Ён быў задаволены лячэннем і вышываючыся сардэчна дзякаваў гродзенскім урачам. Лячыўся ў гродзенскай бальніцы і сваяцэннаслужыцель І. Тарасевіч з ЗША. Ён быў таксама шчыра ўдзячны.

Усе выдаткі па ахове здароўя грамадзян Савецкай краіны бяра на сябе дзяржава. Штогод лячэбныя ўстановы папаўняюцца новым абсталяваннем. Толькі за апошнія 10 гадоў колькасць бальнічных ложкаў у Гродзенскай вобласці ўзрасла ў 1,5 раза. У абласной бальніцы, якая з'яўляецца не толькі лячэбным, але і навукова-

даследчым цэнтрам, працуюць біяхімічная і цыталагічная лабараторыі, кабінеты функцыянальнай дыягностыкі, зала лячэбнай фізкультуры. Утрыманне і лячэнне аднаго хворага ў гэтай бальніцы абыходзіцца дзяржаве больш чым 8 рублёў штодзень.

А. КАСЕНКА.

УШАЛОВІЧЫ. Звычайная вёска, якіх нямала на Случчыне. Амаль у самым цэнтры яе стаіць дом Серафімы Супрыяновіч. Раніца заўдавала жанчына, на

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

руках засталіся дзеці адно другога меншае. Здавалася, не хопіць сіл, каб падняць усе і на ногі. Але на дапамогу прыйшлі дзяржава, калгас, у якім працавала жанчына.

Усе дзесяць дзяцей Серафімы Супрыяновіч выраслі, атрымалі адукацыю і цяпер працуюць.

Няўрэмслівы, дапытлівы Мікалай стаў інжынерам-геолагам, Віктар скончыў аўтадарожны інстытут, старэйшыя дачкі Соф'я і Марыя, абедзве разважлівыя, тактоўныя, спецыяльнасці выбралі сабе па характару. Соф'я працуе ўрачом, а Марыя — настаўніцай. Цікавыя прафесіі таксама ў Яўгеніі, Галі, Любы, Валі, Генадзь — афіцэр Савецкай Арміі.

— Што было б з нашай сям'ёй пры панах? Нават падумаць боязна, — гаворыць Серафіма Іосіфаўна. — Засталіся б яны цёмнымі людзьмі, пастухамі ды служанкамі былі б.

На святыя сыны і дачкі Серафімы Супрыяновіч збіраюцца ў бацькоўскім доме. Прыемна дзецям, радасна маці за шчаслівы лёс сваёй сям'і.

М. СЯЎРУК.

ВЯЛІКІ клопат праўляе наша Радзіма аб тых, хто ўсё жыццё аддаў працы. У Бярозаўскім раёне цяпер налічваецца амаль 5 000 калгасных пенсіянераў. Іх старасць надзейна ўладкавана. Толькі за першую палавіну 1970 года раённы аддзел сацыяльнага забеспячэння выплаціў ім больш чым 3 800 тысяч рублёў пенсій. Нядаўна камісія па прызначэнні пенсій разглядала дакументы новай групы калгаснікаў, якім прыйшла пара пайсці на заслужаны адпачынак.

І. АСКІРКА.

ВОСЬ ужо каторы раз хлопцы і дзяўчаты выбягаюць з дамоў і ўгледваюцца ў другі канец вуліцы. Вяселле ў вёсцы — падзея знамянальная, у ёй прымаюць удзел і малыя, і старыя.

— Едуць! — абвясціў нехта аб набліжэнні вясельнага картэжу.

Усе прысутныя скіравалі свае погляды на маладых. І вось яны, стройныя, прыгожыя, крыху сарамлівыя, накіроўваюцца ў пакой шчасця. Тут усё па-святочнаму — кветкі, музыка. Ганаровы

сват, старшыня Ямінскага сельскага Савета Уладзімір Каліцэня з чырвонай стужкай цераз плячо, віншуе маладых, жадае ім шчасця, радасці, кахання на ўсё жыццё.

Пачынаецца шлюбная цырымонія. Упершыню Марыя падпісваецца сваім новым прозвішчам — Маціюшэнка. Маладыя абменьваюцца пярсценкамі, прымаюць віншаванні. Пеніцца шампанскае. Мікалай і Марыя ледзь паспяваюць дзякаваць за кветкі і падарункі ды запрашаць на вяселле.

Доўга ў той вечар у Трайчанах чутны былі музыка, песні, смех. Хлебаробы весела адзначалі нараджэнне новай сям'і.

І. СЦЯПУРА.

Любанскі раён.

Г. ДУЛЕБА.

Вялікі свет ведаў адкрывае кніга маладому спецыялісту калгаса імя Кірава Мінскага раёна, выпускніку Навапольскага сельскагаспадарчага тэхнікума Вандзе Ліпніцкай. Яна часты гоцьц Пяцеўшчынскай сельскай бібліятэкі. **НА ЗДЫМКУ:** Ванда ЛІПНІЦКАЯ [злева] і загадчыца бібліятэкі Галіна КРАТОВІЧ.

Фота Ул. КАШКАНА.

свечаны Беларусі. Ён невялікі па аб'ёму, усяго тры дзесяткі радкоў. Але за кожным радком — буйнейшыя прадпрыемствы, іншы раз унікальныя.

Пяцігадовы план прадугледжваў стварэнне ў Беларусі нафтаздабываючай прамысловасці. У нас яна цяпер ёсць. У апошнім годзе пяцігодкі мы здабылі чатыры мільёны тон нафты. Мы пабудавалі першую чаргу Магілёўскага камбіната сінтэтычнага валакна (лаўсан), другі і трэці Салігорскія камбінаты, Полацкі хімічны камбінат, зманціравалі першыя агрэгаты Лукомльскай ДРЭС, увялі новыя магутнасці на цэлым радзе прадпрыемстваў.

Скажу аб некаторых з іх. Магілёўскі камбінат сінтэтычнага валакна разлічаны на выпуск 50 000 тон лаўсану ў год. Гэта больш паловы той колькасці валакна, якую выпускае ўся Англія, а яна ж не навічок у гэтай галіне.

Праектная магутнасць Лукомльскай ДРЭС — 2 400 000 кілават. Яна будзе адной з са-

мых буйных цеплавых электрастанцый Еўропы.

Возьмем далей капралактамавую вытворчасць, якая ўвайшла ў эксплуатацыю на Гродзенскім азотнаўкавым заводзе (цяпер Гродзенскі хімічны камбінат). З выпускаемага ім паўпрадукту можна будзе вырабляць 400 000 000 метраў капронавых тканін у год.

Яшчэ тры прыклады. Вытворчасць поліэтылену ў Полацку разлічана на выпуск 130 000 тон гэтага важнага прадукту. Другі Салігорскі камбінат (а ўсіх іх пакуль тры) дае 2 400 000 тон калійных угнаенняў у год. Мінскі завод бытавых халадзільнікаў, абсталяванне для якога паставіла французская фірма «Смея», будзе самым вялікім у Еўропе, ён разлічаны на выпуск 500 000 халадзільнікаў у год.

Я гаварыў аб тым, што эканамічнаму патэнцыялу Беларусі могуць пазайздросціць многія буйныя дзяржавы. Прыяду ў падмацаванне гэтай думкі некалькі лічбаў. Цяпер наша рэспубліка дае ад агульнасаюзнай вытворчасці:

- 44 працэнты калійных угнаенняў,
- 19 працэнтаў поліэтылену,
- 10 працэнтаў хімічных валокнаў,
- 19 працэнтаў трактараў,
- 13 працэнтаў металарэзных станкоў і аўтаматычных ліній,
- 17 працэнтаў матацыклаў.

Заўважу дарэчы, што па выпуску трактараў і металарэзных станкоў у разліку на тысячу чалавек насельніцтва Беларусі ідзе наперадзе Злучаных Штатаў Амерыкі і Англіі.

Якія вынікі сельскагаспадарчай пяцігодкі!

— Пачну з галоўнага — са збожжа. Сярэднегадавы аб'ём валавога збору збожжавых урост у параўнанні з папярэднім пяцігоддзем у паўтара з лішнім разо — на 52 працэнты. У 1965 годзе ураджайнасць зерневых складала 11,5 цэнтнера з гектара. У 1969 годзе быў дасягнуты рэкорд: 16 цэнтнераў з гектара па рэспубліцы ў цэлым. Сёй-той лічыў, што гэты «падскок» — выпадковы. Аднак у заклучным годзе пяці-

годкі зерневыя далі яшчэ на цэнтнер больш. Можна смела сцвярджаць, што на павышэнне ўрадлівасці «працуюць» пастаянныя фактары. Гэта механізацыя, хімізацыя і электрыфікацыя сельскагаспадарчай вытворчасці, якія паступова вызвалюць яе ад капрызаў надвор'я і клімату.

Вырасла вытворчасць і іншых культур (бульбы — на 32 працэнты, цукровых буракоў — на 71, ільновакна — на 19 і гародніны — на 23 працэнты).

Поспехі паляводства паслужылі базай для паскоранага развіцця жывёлагадоўлі. Вытворчасць мяса павялічылася на 43 працэнты, малака — на 39 і яек — на 42 працэнты.

Што можна сказаць аб сацыяльных аспектах беларускай пяцігодкі!

— Усё, што мы зрабілі і робім у сферы эканомікі, накіравана на задавальненне ўсё ўзрастаючых матэрыяльных і духоўных патрэб савецкіх людзей.

Як вядома, намечаны ў вась-

май пяцігодцы рост рэальных даходаў насельніцтва не толькі дасягнуты, але і пераўздызены. Тое ж самае характэрна і для Беларусі.

Да прыкладу, узровень спажывання насельніцтвам рэспублікі важнейшых прадуктаў харчавання і іншых тавараў у мінулым годзе ў параўнанні з 1965 годам павысіўся ў наступных памерах: мяса і мясапрадуктаў — на 30 працэнтаў, малака і малочных прадуктаў — на 27, рыбы і рыбапрадуктаў — на 39, тканін — на 30, трыкатажных вырабаў — на 55, скуранага абутку — на 37 працэнтаў.

За пяць год у Беларусі пабудаваны жыллыя дамы агульнай плошчай звыш 20 мільёнаў квадратных метраў — прыкладна на трэць больш, чым за папярэднюю пяцігодку. Нарастаючымі тэмпамі ішло і будаўніцтва школ, бальніц, культурна-бытавых і камунальных устаноў, асабліва на вёсцы.

Беларускі народ мае поўнае права быць задаволеным вынікамі сваёй пяцігодкі.

(Працяг. Пачатак у №№ 1, 2). РЭВАЛЮЦЫЙНЫ РУХ. Працэс фарміравання нацыі суправаджаўся ростам нацыянальна-самасвядомасці і нацыянальна-вызваленчага руху. Ул. І. Ленін у 1916 годзе пісаў: «Для украінцаў і беларусаў, напрыклад, толькі чалавек, які ў марах жыўе на Марсе, мог бы адмаўляць, што тут няма яшчэ завяршэння нацыянальнага руху, што прабуджэнне мас да ўладання роднай мовай і яе літаратурай — (а гэта неабходная ўмова і спадарожнік поўнага развіцця капіталізму, поўнага пранікнення абмену да апошняй сялянскай сям'і) — тут яшчэ адбываецца. «Бацькаўшчына» тут яшчэ не адспявала сваёй гіста-

рычнай песні». У перыяд развіцця капіталізму абстраеца нацыянальна-вызваленчая і класавая барацьба працоўных Беларусі, разгортваецца рабочы рух. У 80-я гады пачынаецца забаставачны рух, ствараюцца рабочыя гурткі. З канца 90-х гадоў пад уплывам рэвалюцыйных сацыял-дэмакратаў рабочы рух набывае арганізаваны характар, а з пачатку XX стагоддзя пераходзіць у масавую палітычную барацьбу супраць самаўладдзя і буржуазіі. У 1898 годзе ў Мінску адбыўся Першы з'езд РСДРП. Дзейнасць сацыял-дэмакратычных арганізацый, якія існавалі амаль ва ўсіх гарадах і большых мястэчках Беларусі, узначальвалі Паўночна-Заходні камітэт РСДРП і Палескі камітэт РСДРП(б). Працоўныя Беларусі разам з геранічным рускім пралетарыятам пад кіраўніцтвам Камуністыч-

най партыі вялі рашучую барацьбу супраць царызму і эксплуатараў, за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. Пад кіраўніцтвам бальшавікоў Беларусі працоўныя актыўна ўдзельнічалі ў рэвалюцыі 1905—1907 гг. у Расіі, у Лютаўскай буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі 1917 г., у Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

ФАРМІРАВАННЕ БЕЛАРУСКОЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ НАЦЫІ. САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНЫЯ УМОВЫ. СТВАРЭННЕ БССР. Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, якая знішчыла эксплуататарскі буржуазна-памешчыцкі лад, вызваліла народы былой царскай Расіі ад сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту, карэнным чынам змяніла і лёс беларусаў, адкрыла неабмежаваныя магчы-

масці для развіцця эканомікі, нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу культуры, абудзіла да творчага жыцця самыя шырокія слаі працоўных. Беларускі народ пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі і яе геніяльнага правадыра Ул. І. Леніна з братаўскай дапамогай рускага і іншых народаў Саветскай Расіі ў жорсткай барацьбе супраць белагвардзейцаў, інтэрвентаў, буржуазных нацыяналістаў заваяваў і адстаяў сваю і незалежнасць, права «людзмі звацца, права на будаўніцтва свабоднага сацыялістычнага жыцця».

Беларусы ўпершыню ў гісторыі стварылі сваю дзяржаву — Беларускую Саветскую Сацыялістычную Рэспубліку (БССР), якая з 30 снежня 1922 года добраахвотна ўваходзіць у Саюз Саветскіх Сацыялістычных Рэспублік. Усе гэтыя найважнейшыя падзеі зрабілі працоўны народ Беларусі сапраўдным творцам свайго шчасця, свайго лёсу, забяспечылі яму сапраўд-

ную свабоду і нацыянальную незалежнасць, неабмежаваныя магчымасці для грамадска-палітычнага, эканамічнага і культурнага развіцця. У выніку ажыццяўлення ленінскай палітыкі індустрыялізацыі і калектывізацыі сельскай гаспадаркі Беларусь стала індустрыяльна-калгаснай рэспублікай.

Але частка беларусаў паводле Рыжскага мірнага дагавору 1921 года ў складзе Заходняй Беларусі амаль на 20 гадоў трапіла пад прыгнёт буржуазнай Польшчы. Толькі пасля ўз'яднання беларускага народа ў адзінай Беларускай саветскай сацыялістычнай дзяржаве (1939 г.) насельніцтва былой Заходняй Беларусі ўключылася ў сацыялістычнае будаўніцтва, завяршылася тэрытарыяльная кансалідацыя беларускай нацыі. У працэсе сацыялістычнага будаўніцтва беларуская буржуазная нацыя ператварылася ў сацыялістычную нацыю.

Народы СССР аб'яднаны ленінскімі інтэрнацыянальнымі ідэямі раўнапраўя, братняй са-

* ШТО? ЯК? ЧАМУ? *

Мы жывём у сацыялістычнай краіне, нашы чытачы — у краінах з капіталістычным ладам. Таму ўсіх землякоў, асабліва тых, якія не мелі магчымасці наведаць Радзіму, цікавяць самыя разнастайныя бакі савецкага жыцця: што такое народны ўніверсітэт або сацыялістычнае спартоўнае аб'яднанне, як у нас прызначаюцца пенсіі і прадастаўляюцца водпускі, чаму ў СССР нізкая кватэрная плата і г. д. Такіх пытанняў многа. Каб растлумачыць іх, мы з гэтай нумара ўводзім у газете рубрыку «Што? Як? Чаму?». Тут вы знойдзеце тлумачэнне розных паняццяў нашага быту, атрымаеце адказы на незразумелыя або не зусім ясныя пытанні нашага грамадскага жыцця. Магчыма, мы не зможам задавоць цікавасць кожнага, таму звяртаемся да вас, сябры: пытайцеся, калі ласка, і мы вам адкажам.

А зараз прапануем пазнаёміцца з тым, што такое

ПРАЎЛЕННЕ КАЛГАСА

Адной з дэмакратычных і каштоўных знаходак сістэмы сацыялізма з'яўляецца калектыўная форма вядзення сельскай гаспадаркі. Канкрэтным ажыццяўленнем гэтай геніяльнай ленінскай задумкі ў нас сталі калгасы. Тлумачэнне гэтага ўпершыню народнага рэвалюцыйным Кастрычнікам слова сёння, напэўна, ведаюць усюды: калгас (калектыўная гаспадарка) — кааператыўная арганізацыя сялян, якія добраахвотна аб'ядналіся для сумеснага вядзення буйной сацыялістычнай сельскагаспадарчай вытворчасці на аснове грамадскіх сродкаў вытворчасці і калектыўнай працы.

Звярніце ўвагу: «сумеснае вядзенне вытворчасці». Гэта азначае не толькі сумесную працу на палях і фермах, але і абавязковы актыўны ўдзел кожнага калгасніка ў практычным, штодзённым кіраванні сваёй гаспадаркай. Такі ўдзел на справе ажыццяўлення пры дапамозе спецыяльных органаў калгаснага кіравання — агульнага сходу членаў калгаса і праўлення калгаса.

У адзінаццатым раздзеле «Прыкладнага статута калгаса», прынятага ў лістападзе 1969 года на III Усеагульным з'ездзе калгаснікаў, гаворыцца: «Справамі калгаса кіруе агульны сход членаў калгаса, а ў перыяд паміж сходамі — праўленне калгаса». І далей: «Агульны сход членаў калгаса з'яўляецца вышэйшым органам кіравання калгаса... Праўленне калгаса з'яўляецца выканаўча-распарадчым органам, адказным перад агульным сходам членаў калгаса і ажыццяўляе кіраўніцтва ўсёй арганізацыйнай, вытворча-фінансавай, культурна-бытавой і выхаваўчай дзейнасцю калгаса».

Як бачыце, кола паўнамоцтваў праўлення вельмі шырокае. У яго ўваходзяць аператыўнае назіранне за своечасовым выкананнем намечаных планаў вытворчасці і продажу сельгаспрадуктаў, распрацоўка і зацвярджэнне структуры пасяўных плошчаў і абмеркаванне пытанняў працоўнай дысцыпліны, падбор і расстаноўка на ўчастках спецыялістаў і выяўленне размераў і формаў матэрыяльнага стымулявання калгаснікаў.

Вось, напрыклад, на апошніх пасяджэннях праўлення калгаса імя Калініна Мінскага раёна разам з вырашэннем такіх бягучых вытворчых спраў, як набыццё новай тэхнікі, закладка кампостаў і размеркаванне мінеральных угнаенняў па брыгадах, абмяркоўвалі пытанні аб аказанні матэрыяльнай дапамогі і размеркаванні пецэвак у санаторыі і дамы адпачынку. Было прынята рашэнне за калгасы кошт пабудаваць дом шафёру Васілю Кулаковічу, а паляводу Марыі Маштаковай і жывёлаводу Пятру Барысевічу за выдатную работу выдаць бясплатныя пецэўкі ў лепшыя здраўніцы краіны.

Хто ж яны, тыя людзі, што прымаюць рашэнні па самых розных пытаннях жыцця гаспадаркі? Безумоўна, такім універсальным вопытам можа валодаць толькі калектыў спецыялістаў самых розных прафесій. Праўленне калгаса — выбарны орган. Яго выбіраюць адкрытым або тайным галасаваннем на агульным сходзе самі калгаснікі тэрмінам на тры гады. У праўленне выбіраюцца самыя вопытныя, адукаваныя і добрасумленныя спецыялісты сельскагаспадарчай вытворчасці, члены калгаса, якія карыстаюцца найбольшым даверам калектыву.

У тым жа калгасе імя Калініна праўленне складаецца з адзінаццаці чалавек: старшыні калгаса, галоўнага бухгалтара, даяркі, цялятніцы, трох брыгадзіраў комплексных брыгад, сававода, трактарыста і галоўнага агранома. Усіх гэтых людзей калгаснікі добра ведаюць і паважаюць, бо працуюць яны кожны на сваім участку ўжо шмат гадоў. Аднак давер'е не выключнае кантроль і праверку дзейнасці выбранага органа. Таму перыядычна члены праўлення робяць на агульным сходзе калгаснікаў справаздачу аб сваёй рабоце. За сходам пакідаецца права датэрміновай замены любога члена праўлення, калі той не спраўляецца з ускладзенымі на яго абавязкамі. Але гэта здараецца рэдка. Калгасы «парламент» звычайна дзейнічае кваліфікавана, аб'ектыўна і карыстаецца вялікім аўтарытэтам у сялян.

На ўскаіне лесу.

Фота А. ГЛІНСКАГА.

≡ пішуць землякі ≡ пішуць землякі ≡

THE lovely little book arrived just over a week ago and today the second copy of your paper. Thank you very much for all. As soon as I had read the introduction of Paustovsky's SELECTED STORIES I knew I should like the book very much. And when I looked over the names of the stories, and came upon «A Basket of Fir Cones» I felt very grateful indeed to own this beautiful little story again, for I had read it some 12—14 years ago and had lost track of it. Now I am only sorry I cannot write the author himself and thank him for the humanity and tenderness, as well as for the keen descriptive powers in his writing. I am sorry indeed that he is no longer with you.

press, and so it is all the more important to get over to people particularly the youth, such a wholesome book of our times, and by an author brought up in the first land of Socialism.

I've read the article by Holland Roberts on Soviet-American Friendship in San Francisco, with pleasure. He is a man highly respected here and well known to some of our active peace workers. Shall do my best to get the paper made use of. And I am only sorry I cannot read much more than the headlines in Russian! Thank you again, and with best wishes for all efforts helping understanding and friendship.

Sincerely yours
Nora Rodd.
Canada.

After receiving the book I had to visit friends and relatives in three different Ontario towns, and to each I took this little book — reading some on the train and in the early mornings before getting up, or the last thing before turning off the light at night. And I told them about the book, and especially the story of the fir cones.

To my delight, the buyer for our PROGRESS BOOKS told me he had some of this on hand. (Meantime I had gone to our BOOK WORLD, and found nothing of Paustovsky in stock, and they had promised to get this and other works of the author as soon as possible).

So now I shall soon have copies to send to friends as well as one for Toronto's Chief Librarian, without having to sacrifice my own!

There is still very much prejudice across our country, poured out daily by the capitalist

PROШЛО уже более пяти месяцев, как мы расстались с вами и с любимым городом Минском. Кроме Минска наша туристская группа побывала в Киеве, Сочи, Волгограде и Москве. Самый лучший и душевный прием нам был оказан в белорусской столице. Большое и сердечное вам спасибо, товарищи!

Впечатления от поездки у нас хорошие. Всюду бросается в глаза, как много сделали вы после разрушительной войны. Вы отстроили города, фабрики, заводы, колхозы и совхозы. Все это народ сделал сам, без иностранной помощи.

Я и моя жена Мария побывали у родственников в деревне Верхусть Ивановского района и смогли увидеть жизнь колхозников. Люди живут намного лучше, чем при буржуазной Польше. Многие имеют хорошие дома, современную мебель, радиоприемники, телевизоры.

Нам говорили, что несколько лет назад колхоз имени Горького отставал, но теперь он окреп.

Деревушка Верхусть сильно пострадала во время немецкой оккупации. Фашисты расстреляли пятьдесят мужчин, женщин и детей. Вместе с ними погибли моя бывшая жена и дочь.

Очень многое нам понравилось в Советской стране. Но мы видели и недостатки. Еще не хватает квартир, гостиниц, есть плохие дороги, особенно в сельской местности. В магазинах мало некоторых товаров. Трудно купить автомашину. Хотя, думаю, если людям нужны автомобили и они имеют для этого деньги, то это не так уж и плохо. В некоторых магазинах и ресторанах посетители обслуживают медленно и не совсем хорошо. Я верю, что эти недостатки будут со временем изжиты.

Мы с Марией очень рады, что имели возможность побывать в Советском Союзе, посмотреть родные места, где я провел свое детство, встретиться с родственниками. Большое спасибо за это Белорусскому товариществу по культурным связям с соотечественниками за рубежом. Всем сотрудникам товарищества и редакции газеты мы желаем здоровья и успехов в работе.

Владимир ХИЛЬЧУК.
Канада.

дружності, супрааўніцтва і ўзаемадапамогі ў барацьбе за агульную справу — камунізм. На аснове сацыялістычных пераўтварэнняў у БССР, як і ва ўсім Савецкім Саюзе, карэнным чынам змяніліся сацыяльная структура і прафесійны склад насельніцтва. У сацыяльных адносінах беларусы з'яўляюцца грамадствам з дружалюбных раўнапраўных класаў — рабочага класа, калгаснага сялянства, а таксама савецкай інтэлігенцыі, што выйшла з іх асроддзя. Кіруючай і накіроўваючай сілай ва ўсіх сферах жыцця сацыялістычнага грамадства з'яўляецца Камуністычная партыя. За гады Савецкай улады беларускі народ дамогся велізарных поспехаў у палітычным, эканамічным і культурным развіцці.

УДЗЕЛ БЕЛАРУСАЎ У ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЕ САВЕЦКАГА САЮЗА 1941—45 ГАДОУ. Шмат няшчасцяў і пакут прынеслі беларускаму народу нямецкія фашысты ў Вялікую Айчынную вай-

ну. Гітлераўцы ўстанавілі на Беларусі жорсткі акупацыйны рэжым, прычынілі незлічоныя страты эканоміцы і культуры беларускага народа. За гады акупацыі фашысты загубілі на Беларусі больш за 2 200 тысяч чалавек — загінуў кожны чацвёрты жыхар рэспублікі, вывезлі на катаржныя работы ў Германію каля 380 тысяч чалавек. Каб духоўна заняволіць беларускі народ, фашысты бязлітасна знішчалі яго нацыянальную культурную спадчыну, дзеячоў культуры, інтэлігенцыю. Яны знішчылі больш за палову нацыянальнага багацця беларускага народа, зруйнавалі і спалілі 9 200 населеных пунктаў, пакінуўшы без жылля больш за 3 мільёны чалавек, амаль усе прамысловыя прадпрыемствы, разбурылі і абрабавалі ўсе ўстановы навукі і культуры, помнікі гісторыі, мастацтва, архітэктуры.

Але крывавае акупацыйнае рэжым не зламаў волю беларускага народа. Больш за 1 мільён беларусаў змагалася су-

праць нямецка-фашысцкіх захопнікаў на франтах Вялікай Айчынай вайны. На тэрыторыі Беларусі з фашыстамі вялі барацьбу 374 тысячы партызан, аб'яднаных у 1 108 атрадаў, 199 брыгад; у антыфашысцкім партыйна-патрыятычным і камсамольскім падполлі было больш як 70 тысяч чалавек. Больш за 400 тысяч чалавек складалі партызанскія рэзервы, якія знаходзіліся на баявым уліку ў брыгадах і атрадах і ўдзельнічалі ў партызанскай барацьбе. Партызаны і падпольшчыкі знішчалі жывую сілу і ваенную тэхніку ворага, падрывалі масты, склады, ваенныя аб'екты, гарнізоны, штабы, зрывалі ваенныя, эканамічныя і палітычныя мерапрыемствы гітлераўцаў. Яны змагаліся супраць карных экспедыцый, бралі пад абарону мірных жыхароў, ратуючы іх ад смерці, рабавання і вывазу на катаржныя работы ў Германію.

За мужнасць і гераізм у барацьбе з ворагам больш як 300 тысяч воінаў-беларусаў і 120

тысяч партызан і падпольшчыкаў Беларусі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі; 467 воінам, партызанам і падпольшчыкам прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Сярод слаўных сыноў і дачок Беларускага народа, якія ўпісалі гераічныя старонкі ў летапіс усенароднай барацьбы супраць фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчынай вайны, легендарныя Героі Савецкага Саюза К. Арлоўскі, Д. Аскаленка, М. Гастэла, Ц. Бумажкоў, А. Гаравец, Л. Даватар, В. Драздзівіч, К. Заслонаў, І. Кабушкін, В. Казлоў, П. Купрыянаў, І. Кожар, В. Корж, М. Кедышка, Ул. Лабанок, М. Сільніцкі, Ф. Смалячкоў, А. Стэмпкоўская, З. Марчанка-Тусналобава, В. Харужая, М. Шмыроў. Сярод беларусаў 5 чалавек двойчы Героі Савецкага Саюза: П. Галавачоў, С. Грыцавец, І. Гусакоўскі, С. Шутаў, І. Якубоўскі. Легендарнымі сталі і імёны змагаючыхся з нямецка-фашысцкімі захопнікамі В. Дразда, В. Талаша,

братоў Міхаіла і Івана Цубаў; піянераў-герояў Марата Казея, Міколы Гойшыка, Ціхана Барана.

ЗАНЯТКІ, ПОБЫТ. У выніку перамогі сацыялізма Беларусь стала індустрыяльна-калгаснай рэспублікай. Яе індустрыяльная аснова — машына- і станкабудаванне, хімічная прамысловасць, энергетыка. У 1969 годзе валавая прадукцыя прамысловасці перавысіла ўзровень 1913 года ў 90 разоў. Рэспубліка выпускае кожны шосты савецкі трактар, восьмы металарэзны станок, пяты матацыкл, чатырнаццаты радыёпрыёмнік і радыёлу, дванаццаты тэлевізар, семнаццаты грузавы аўтамабіль. Беларусь мае таксама развітую нафтапрацоўчую і нафтаздабываючую, лёгкую, харчовую, шклянную, дрэвапрацоўчую і будаўнічых матэрыялаў прамысловасць.

[Заканчэнне ў наступным нумары].

ГЛАЗАМИ ЗАРУБЕЖНОЙ ПРЕССЫ

Страна, идущая впереди

«ФРАНС НУВЕЛЬ», Париж.

Мир социализма успешно развивается, всесторонне использует свои неограниченные возможности, вырабатывая и применяя на практике все более совершенные экономические методы хозяйствования. В социалистическом обществе всемерно поощряется творческое участие миллионов людей в управлении государством, а достижения науки и техники широко используются для роста народного благосостояния.

Нестыко ошибается тот, кто думает, что научно-техническая революция может спасти капитализм. Сравните экономическое положение Советской России 20-х годов с экономическим положением капиталистических стран в те же годы. Сравните царскую Россию и Соединенные Штаты Америки накануне первой мировой войны. И все-таки именно Советский Союз произвел запуск первого в истории планеты искусственного спутника Земли. Первым человеком, увидевшим Землю из космоса, был советский человек — Юрий Гагарин.

Именно Советский Союз, а не США показал темпы промышленного роста, невиданные за тысячелетнюю историю развития производительных сил. Национальный доход на душу населения в СССР увеличился за полвека в два раза больше, чем за тот же период в США. Первая страна социализма доказала, что народная собственность на средства производства, социалистическое планирование экономики, широчайшая программа подготовки инжене-

ров, техников, ученых и педагогов создают самые благоприятные условия для истинно неограниченного экономического прогресса.

Двадцатипятилетний опыт других социалистических стран (несмотря на отдельные трудности) также ярко подтверждает превосходство социалистического способа производства над капиталистическим. Доля социалистических стран в мировом промышленном производстве быстро увеличивается. А темпы ежегодного прироста производства в этих странах значительно выше, чем в капиталистических.

Логика монополий не позволяет направлять развитие и совершенствование техники на повышение уровня жизни народа, на сокращение рабочего дня.

Логика капитализма — полное подчинение прогресса производительных сил закону капиталистической прибыли.

Логика социализма, напротив, обеспечивает одновременно максимальное и многостороннее развитие науки и техники и всестороннее развитие каждого человека. Только в социалистическом обществе перед человеком открываются неограниченные возможности культурной, научной и технической деятельности.

С каждым годом этот контраст двух систем все больше привлекает внимание миллионов людей, которые судят о «новом обществе», например, во Франции, не по фразам, а по делам, не по длинным речам премьер-министра или снисходительной улыбке крупного предпринимателя, а по реальности повседневной жизни.

Закрывая работу III съезда Советов 18 января 1918 года, В. И. Ленин сказал: «Раньше весь человеческий ум, весь его гений творил только для того, чтобы дать одним все блага техники и культуры, а других лишить самого необходимого — просвещения и развития. Теперь же все чудеса техники, все завоевания культуры станут общенародным достоянием, и отныне никогда человеческий ум и гений не будут обращены в средства насилия. Мы это знаем, — и разве во имя этой величайшей исторической задачи не стоит работать, не стоит отдать все силы? И трудящиеся совершат эту титаническую историческую работу, ибо в них заложены дремлющие великие силы революции, возрождения и обновления».

Да, это так: государство, насчитывающее многовековую историю, государство, где крепостное право было отменено только в 60-х годах прошлого столетия, государство, которое после революции 1917 года оказалось во враждебном окружении капиталистических стран, государство, отдавшее 20 миллионов жизней во второй мировой войне ради освобождения человечества от нацизма, ради всех нас, — это государство не могло бы достичь целей, намеченных великим Лениным, если бы не решило труднейших задач на пути, по которому до него не шла ни одна страна.

Каждый демократ видит в величайшем историческом опыте Советского Союза осуществление своих собственных надежд и устремлений.

Гн БЕСС.

РЕКОРДЫ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ ЖИЛЬЯ

При нынешних темпах строительства СССР быстро выходит на первое место в мире в деле создания достойных человека жилищных условий для своего населения, признают американские эксперты.

«НЬЮСВИК», Нью-Йорк. «Через какой-нибудь десяток лет весь мир признает: Советский Союз добился наилучших жилищных условий. Программа строительства жилых домов в СССР была выполнена с почти невероятным успехом».

На первый взгляд подобное заявление может показаться образцом пропагандистского искусства, если учесть давнюю российскую проблему жилья. Однако приведенные слова принадлежат отнюдь не пропагандисту. Их произнес Алан Бейтс, бывший руково-

дитель отдела строительства Национального бюро стандартов в Вашингтоне. Даже если он несколько преувеличивает, все равно сомнения быть не может: Россия быстро избавляется от нехватки жилья.

Согласно последним данным ООН, Советский Союз стоит впереди Соединенных Штатов в области жилищного строительства: 2,2 миллиона квартир в год в СССР; 1,5 миллиона квартир — в США. До начала массового строительства недорогих домов в 1956 году 80 процентов москвичей жили в перенаселенных коммунальных квартирах с общими кухнями и ванными комнатами. Сейчас 70 процентов людей живут в отдельных квартирах.

Конечно, все еще существуют длинные списки ожидающих своей очереди на полу-

чение квартиры, но советские строители делают чудеса из того, чем они располагают, — малочисленные отделочные материалы и однообразных типовых проектов домов-коробок. «У нас есть теперь свое жилье, и это главное», — сказал хозяин одной новой квартиры на праздновании новоселья. Низкая квартирная плата также помогает легче переносить недостатки: она составляет всего 5 процентов от средней зарплаты.

Для трудящихся, скопивших деньги, есть другой сектор жилищного строительства — кооперативные дома. Трехкомнатная кооперативная квартира стоит примерно 11 тысяч долларов, но вносить нужно только 40 процентов стоимости, остальное дает в кредит государство с выплатой в рассрочку.

Архитектурно-планировочная мастерня Гомельскага філіяла Белдзяржпраекта вядзе планіроўку забудовы новых раёнаў горада і населеных пунктаў вобласці. НА ЗДЫМКУ: архітэктары Жана ЦВЯТКОВА і Аляксандр ПАДАБЕДАЎ працуюць над праектам дэталёвай планіроўкі жылога раёна ўсходняй часткі горада.

НАШЫ ГОСЦІ

РАСКАЖУ ЗЕМЛЯКАМ

— Вось і прыехалі, — скажы таксіст.

Чалавек, што сядзеў побач з ім, вышаў, зняў шапку, правёў рукою па сівых валасах. І доўга стаяў моўчкі. Нарэшце спытаў:

— Няўжо гэта Замшаны?

Не пазнаў ён роднай вёскі. Роўныя, шырокія вуліцы, прыгожыя дамы, лес тэлевізійных антэн.

Не такімі былі Замшаны, калі Міхаіл Хільчук пакідаў іх дорак адзін год назад, едучы за акіяна.

Думаў Міхаіл Хільчук, што, накінуўшы родную вёску, ён будзе жыць прыляваючы. Але Канада ў 1929 годзе сустрэла яго няласкава. Усюды адзін і той жа адказ: «Работы няма».

— Не раз праклінаў сябе, што прыехаў, — прыгадвае Міхаіл Іванавіч. — Недадаў, усё адкладаў грошы, каб купіць кавалачак зямлі. Нарэшце мара здзейснілася.

Міхаіл Іванавіч даўно размяняў восьмы дзесятак.

Атрымлівае пенсію — 73 долары ў месяц.

Сын Хільчука — Іван вельмі хацеў атрымаць вышэйшую адукацыю. Але ў бацькі не было сродкаў. Іван вымушаны быў працаваць у заможнага фермера ў гаражы.

Не здолеў вывучыць стары і дачок. Адна з іх працуе на фабрыцы, другая — у магазіне.

Міхаіл Хільчук атрымавае з Беларусі газету «Голас Радзімы», слухае радыёперадачы з Масквы. А дачка Надзя часта піша ў Маскву, просіць выканаць на радыё яе любімыя савецкія песні. І заўжды выконваюцца.

— Сорак адзін год я не быў на Радзіме, — гаворыць Міхаіл Іванавіч, — нарэшце давалася ўбачыцца з ёю. Хораша жывяць вы. Я раскажу аб гэтым землякам у Канадзе, а сам больш не на веру ніводнаму дрэннаму слову аб вашых справах.

Н. ДРОБЫШ.

Брэсцкая вобласць.

(For the beginning see issues Nos. 37-51 for 1970 and Nos. 1-3)

A strange, unknown voice within him, apparently aroused by her plaintive little cry, answered with equal embarrassment—a voice that wavered, protested, was afraid of something. Ivan, however, tried not to hear that voice, to smother its protest — he did not want to know anything else, the mountain stream was noisily surging and splashing in his consciousness, the earth was humming to its very depths and the insistent, imperative passion in his soul echoed it in a burst of sound...

The earth fed him her ancient nectar, a wave of tremendous strength swept through his whole body. He put his arms gently round the girl and earth and sky changed places. Nothing else now mattered—she was in his arms. She—the mysterious and unknown, buried in the bright blaze of the poppies, quietened, tiny and weakened, yet mistress of the earth, of herself and of him...

Somewhere quite close under them, apparently in the depths of the earth, the mischievous stream gurgled, bubbled and hastened onward calling to them, urging them on to distant parts unknown. Giulia remained hidden in his arms, words came and went on her wide-open lips—strange words, yet familiar and understandable...

What meaning had words, at that moment? And the bowels of the earth, the mountains, and the mighty anthem of all the earth's streams became silent by mutual agreement and gave their blessing to the great secret of life...

21 He awoke, afraid that he had fallen asleep and allowed something unusually great and joyful escape him. He lifted his head and saw Giulia, and then he smiled because his fear had been unfounded—nothing had disappeared, nothing had been lost, and it was not even a dream as he had

137

at first thought. For the first time in many years reality proved happier than the happiest dream.

Giulia was lying face down asleep, her head resting on an arm stretched out in the grass. But her breathing was not even like that of a person asleep—at times it seemed to die away as though she were listening to something, and she would sigh spasmodically in her sleep. Her half-open lips were moving all the time, revealing her sharp little teeth; at first he thought she was whispering something, but no words came and her lips, cheeks and eyebrows trembled, apparently as they followed the progress of her dreams. Whatever she was experiencing in her sleep, it was all tenderness—the dreams must have been good, for a quiet, trusting smile appeared from time to time on her lips.

They spent a long time in that field, the sun climbed down from the heavens and hid behind the darkening spires of the mountains. The field that had been so triumphantly brilliant by day looked poor and almost unprepossessing as the darkness thickened. The distant scene was soon wrapped in mist, a whitish haze rose over the distant grey range, the valley was completely drowned in gloom. The Bear Range had by then lost its wooded foothills and seemed to be melting as it floated in a grey sea of mist. Only the highest peaks still gleamed brightly, lit up by the invisible sun. This was the last, farewell light of an unusual and unexpected day that had come like an award. A single sad star came out and burned quietly and lonely far away in the distance.

He turned again to Giulia—they had to get up and set out on their journey, but she was sleeping so sweetly and looked so helpless and weak that he did not dare disturb her. He began to peer hungrily into her face, motionless in sleep, as if he were

138

seeing it for the first time. After everything that had happened between them, every smile in her sleep, every grimace she made, acquired a special significance and he wanted to look at her penetratingly and for a long time in an effort to read the inner secrets of a soul so dear to him. What he discovered in her was unexpected, pure and joyous, and he almost choked from this, his first intoxication. It is true that the dizziness was wearing off, but the sense of happiness grew stronger and he remained perfectly still, looking at that tiny human miracle as at an impenetrable mystery, the miracle that had revealed itself to him so happily and so late in life.

She slept on and on, pressed to the strong breast of mother earth; her delicate nostrils trembled slightly, and a tiny ladybird crawled up her sleeve, left the striped folds of the jacket to climb on to the hill of the girl's shoulder, spread her wings to fly but did not take off—she kept crawling further. Ivan flicked the insect away carefully, and with careful fingers pulled into place the tape with the cross that Giulia wore round her neck. She did not wake up, she only breathed more deeply, then he carefully pulled the jacket down on her back, where it had ridden up, and smiled as he did so. Who could have believed that in two days she would have become for him what none of his countrywomen had ever been, that she had won his heart in what seemed to be the most inappropriate circumstances. How could he have imagined that during his fourth escape, when he was trying to save himself from death, he would suddenly meet his first love? How everything was all mixed up in this world! Nobody knew, however, who did the mixing—men or God. But someone must have, or how could it have happened that as a prisoner of war, within an inch of death, he should

139

have met a strange, foreign girl, a girl from another world who had suddenly become the most important and dearest thing in his life.

Nevertheless, they had to get on their way. There was no time for resting, he would have to wake Giulia, he thought, but instead he lay down beside her, carefully, so as not to disturb her sleep. Tenderness towards the girl filled his whole being; he pushed aside a poppy stem that was hanging low over her head, and brushed away a hovering white moth that seemed intent on settling on her hair. Let her sleep a little longer, he thought, making himself more comfortable. A little longer—and then we'll have to set out. They had to go downhill, down into the valley...

The wide Bear Range was reflecting the last rays of light in the calm evening sky high above the tangled mountain mass. The grey shadow of night crawled higher and higher up the slope and the rosy glint on the peaks grew smaller and smaller. Soon the light went out altogether and the mountain range bowed its head and sank out of sight: grey twilight spread over the whole countryside and the first stars appeared in a sky that was still light. Ivan, however, did not see them—as he fell asleep his last thought was of the need to get moving.

It was Giulia who woke him up, she tossed about in her sleep from the cold and then pressed closer to him; through his sleep Ivan felt her presence and woke up. She seized his arm and heatedly whispered strange, unfamiliar words in his ear, but by now he knew the meaning of those words. He put his arms round her and again their lips met...

By then it was quite dark and was growing cold. The nearer mountains rose up in a black mass that covered half the sky and high over them an occasional star twinkled; the wind had died down comple-

140

tely, not even the poppies were nodding, the only sound came from the brook that gurgled on and on, unchanging and unceasing. The fragrant herbs of that field were so powerfully aromatic at night that they made the blood surge in their veins. The earth, the mountains and the sky dozed in the darkness, and Ivan sat up, bent over the girl, looked long into a face that was different now from what it had been during the day—as secret as the night and just a little bit wary. The dark pupils gleamed in her big eyes and a number of stars burned in their depths. Unclear nocturnal shadows flitted across her face, and her hands even at night retained their trembling gentleness and continued stroking and fondling his shoulders, neck and head.

«Giulia!» he called, pressing her close to him.

«Ivanio!» she responded submissively, softly, gently and devotedly.

«You're not angry with me?»

«No, Ivanio».

«And if I leave you?»

«No, amico, Ivan no leave me, Ivan Russo, Ivan good, kind Russo».

Hurriedly but firmly, with a strength that surprised him, she pressed him to her and laughed softly.

«Ivan marito! Signor Zangarini non e marito, Mario non e marito. Russo Ivan — marito!»

He was content, he even felt a secret pride in his heart.

«Are you glad? You're not sorry that Ivan — marito?»

She raised her eyes with their beautiful lashes that were in the shadow of his head as he bent over her, and the stars in her pupils trembled and jumped up and down.

«Ivan good, Ivan good marito. We have little

141

figlio, little son. How you say that in Russo?»

«Rebyonok, I suppose».

«No, not rebyonok, not baby — how you say little Russo».

«Syn», he guessed, a little puzzled.

«Yes, syn. That's good, a little, little, syn. We call him Ivan, eh?»

«Ivan? Yes, we can call him Ivan», he agreed, and he look over her head at the black mountain mass and sighed. She, too, lay quiet, wrapped in thought; for a minute neither spoke, each was busy with his own thoughts. The mountains lay peacefully all round them, an occasional star winked faintly in the sky and the poppy field was gradually covered by a black pall. It was very quiet, only the brook babbled steadily on, but did not break the silence—Ivan imagined there were only the three of them in the world—he, Giulia and the brook. Her last words, however, had driven the smile from his face, all facefulness disappeared for he had come up against something difficult and serious in his own person as he discovered still another complication in their already far from simple relations. Giulia, on the contrary, had thought something out and again gave a little shiver of joy and hungrily accepted his embraces.

«Ivanio, Ivanio, how good it is, how good to have figlio! Syn, little syn!»

Then she unclasped her hands, turned with her face downwards, the stars disappeared from her eyes, her face became a light grey patch in which her eyes gleamed faintly. Her brief spell of exultation gave way to alarm.

«Ivanio, where we shall live?» She paused to think. «Not in Roma. Father in Roma, father very böse. Trieste?»

«Why try to guess in advance?» he asked.

142

«Oh!» she exclaimed suddenly. «Giulia know. We live Byelorussia. Tereshki village, very near two lakes... Eh?»

«Perhaps, who...»

Then she seemed to remember something and became more wary.

«Tereshki—kolkhoz?»

«Yes, Giulia, it's a kolkhoz. So what?»

«Ivanio, Kolkhoz bad?»

«Why bad? The kolkhoz is good».

With his huge hand he ruffled her thick stiff hair, and she wriggled out of his grasp and smoothed her hair.

«Giulia grow long pretty hair. Long hair beautiful, eh?»

«Yes», he agreed. «It's beautiful».

She was quiet for some time and then returned to the former subject.

«Ivanio have farm, plantation, and Giulia, she have villa. And we grow many, many poppies, like this field».

«Yes, yes», Ivan agreed, although he was thinking of something else. His leg had become very painful, the bandage ought to be changed, but he did not want to cause the girl more trouble. He stretched out his leg and made it more comfortable on the grass, listening all the time absent-mindedly to Giulia chattering incessantly beside him.

«We going have very much fortuna. I want fortuna, we must have fortuna, eh, Ivanio?»

«Yes, yes».

Sleep again overtook Giulia, her voice became softer, her thoughts became tangled and soon she stopped talking. He stroked her shoulder gently—he had to let her sleep, there was not much of the night left, anyway, the first and probably the last night of their happiness. Tomorrow they must go on.

143

Only who knew what tomorrow held in store for them.

He stared for a long while at the sky—face to face with the universe, with the hundreds of stars, some big, some scarcely perceptible, with the silver path of the Milky Way spread across the whole sky—and a sense of alarm deadened the joy that was in his soul.

During the war years he had grown unaccustomed to the happiness that is a natural necessity to man. Where was he to seek happiness when he had had to devote his whole strength to just remaining alive, to not allowing himself to be destroyed. The time would come, of course, when mankind would destroy fascism and people would experience the great joy of brotherhood, freedom, love without bounds and without prohibitions—only he and Giulia were hardly fated to live that long. A sweet, tender-hearted girl whose dreams carried her to great heights but who had no idea of what awaited them on the way to Trieste. They had got out of the prison camp, they had learned the meaning of love in this astounding world of flowers, and she decided that all danger was behind them. If only it were! He had only to think a little to realise what trials lay ahead of them — busy roads in the valley, stormy mountain rivers, human habitations, and German posts, dogs... And added to all this the huge, impassable snow-bound mountain range! How could they possibly cross it — practically naked, barefoot and starving?

That which awaited them in the next few days was in itself enough to make anyone in their position stop and think. And then? What awaited them in the event of their getting away was something he did not care to think about.

(To be continued)

144

ЯМУ — НА ЗАХАД, ЁЙ — У ДРУГУЮ СТАРАНУ

— Андрэйка, каго ты больш любіш, тату ці маму? Хлопчык хітравата яму рысца:
— І тату, і маму.
— А хто табе больш падабаецца на сцэне?
— І мама, і тата. — адказвае Андрэйка, якога не саб'еш «правакацыйнымі» пытаннямі.

Гэта шчаслівая сям'я, хаця збіраецца яна дома даволі рэдка. Віктар Вуячыч — вядомы эстрадны спявак. Святлана Вуячыч — папулярная танцоўшчыца. Міжволі ўспамінаюцца словы з вядомай песні:

**Дан загад, яму — на захад,
Ёй — у другую старану...**

Віктар ад'язджае ў Фінляндыю, Святлана — у Югаславію, Віктар — на Далёкі Усход, а Святлана — у сонечны Узбекістан. Іх гастрольныя маршруты рэдка перакрываюцца.

Здаецца, зусім нядаўна Віктар Вуячыч быў студэнтам Мінскага музычнага вучылішча, выступаў перад сваімі ровеснікамі, а пасля надзеў салдацкую форму з яркімі пагонамі — стаў салістам ансамбля песні і танца Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі. Войны горака прымалі выступленні салдата-спевака.

Потым работа ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі, настойлівыя пошукі ўласнага рэпертуару. І, нарэшце, 1966 год. Усесаюзны конкурс у Маскве на лепшае выкананне савецкай песні. Трэба сказаць, што журы падобных конкурсаў даволі рэдка прысуджае першую прэмію. Нават другая прэмія — вялікі гонар. На гэты раз журы настолькі ўразіла свежасць, багацце вакальных фарбаў, артыстызм выканаўцы, што яно аднадушна прысудзіла беларускаму спевачу найвышэйшую ўзнагароду. «Бацька» савецкай эстраднай песні Леанід Удэсаў горака віншаваў маладога калегу з поспехам, прадказваючы яму бліскучую будучыню. Асабліва спадабалася Удэсаву выкананне Віктарам песні «Как много девушек хороших», якой Леанід Остравіч даў пуцёчку ў жыццё тры дзесяцігоддзі назад. Песня, удала інтэрпрэтованая, набыла новую сучасную афарбоўку.

Разам з выканаўцам першую прэмію конкурсу атрымала і песня Ігара Лучанка «Памяць сэрца». З таго часу малады кампазітар кожную сваю песню, напісаную для барытона, прапанаваў Вуячычу.

Вялікі поспех — гэта вялікае выпрабаванне. Віктар Вуячыч пазбегнуў памылкі, якую, на жаль, даволі часта робяць некаторыя эстрадныя зоркі пасля першага сур'ёзнага поспеху. Яму прапаноўвалі гастрольныя паездкі ў розныя гарады, ралі пажынаць плады нядаўняй перамогі, але Віктар адмовіўся:

— Толькі цяпер і пачынаецца работа. Удачу трэба апраўдаць.

Рэцэпавалі з ранку да вечара. Музычны кіраўнік інструментальнага ансамбля «Тоніка» Леў Молер адрацоўваў кожны такт, кожную музычную фразу.

І поспех пераўзышоў самыя аптымістычныя прагнозы. Праз год на міжнародным эстрадным конкурсе «Залаты Арфей» у Балгарыі В. Вуячыч разам з бельгійскай спявачкай Тоніяй падзяліў другое месца. На афішах артыста з'яўляюцца словы: «Лаўрэат усесаюзнага і міжнароднага конкурсаў, заслужаны артыст БССР Віктар Вуячыч».

А Святлана? Яна таксама заслужаная артыстка рэспублікі. Яе творчы шлях характэрны для многіх маладых танцоўшчыц, што прыйшлі ў

прафесійнае мастацтва ў апошнія гады. Нарадзілася ў Мінску, вучылася ў сярэдняй школе, з сямі год наведала харэаграфічны гурток гарадскога Палаца піянераў, а калі споўнілася пятнаццаць, выступіла на конкурсе, абвешчаным Дзяржаўным ансамблем песні і танца, які ўзначальвае народны артыст СССР Генадзь Цітовіч. Па конкурсе прайшла. А як жа школа? Давялося перайсці ў вясёльную. А ўдзень заняткі па харэаграфіі, рэпетыцыі, неўзабаве — першыя канцэрты.

Зараз Святлана Вуячыч — вядучая салістка Дзяржаўнага ансамбля танца БССР. Ансамбль з бляскам выступае ў розных кутках нашай краіны, выклікаў захапленне глядачоў у Бельгіі, Галандыі, Югаславіі, Польшчы, Сірыі, Ліване, ГДР, Венгрыі...

А Віктар? Яго не выпускае Масква. Канцэрты беларускага спевака праходзяць пры перапоўненых залах, а ўдзень — запісы на Усесаюзным радыё і для фірмы грамплацінак «Мелодыя».

В. Вуячыч вельмі прыдзірліва ставіцца да свайго рэпертуару. Ён аддае перавагу песням шырокага грамадскага гучання, у якіх па-са-

праўдному раскрываецца яго талент, бо яму неабходна, каб было не толькі што спяваць, але і што іграць. Апошняя работа Вуячыча — песня «Хатынь» Ігара Лучанка на словы Рыгора Пятрэні.

Спявак выступаў у Фінляндыі, Польшчы, Канадзе, намячаецца гастрольная паездка ў Чылі. Муж і жонка рэдка бываюць разам. Але гэта шчаслівая сям'я...

Мікалай АЛТУХОЎ.

ЧВЭРЦЬ МІЛЬЁНА СЛУХАЧОЎ

Упершыню ён выступіў дваццаць год назад. Канцэрт меў поспех, і гэта канчаткова пераканала Міхаіла Салдатава — дырэктара Магілёўскага музычнага вучылішча — у карыснасці таго, што ён задумаў. Праўда, каб зрабіць аркестр такім, якім ён сабе яго ўяўляў, трэба было многа працаваць.

Калектыў хутка рос, расло і майстэрства музыкантаў. У рэпертуары аркестра з'явіліся Першы канцэрт Чайкоўскага, першая частка Другой сімфоніі Барадзіна, першая частка Герічнай сімфоніі Бетховена і іншыя творы.

Міхаіл Салдатаў і педагогі-энтузіясты добраахвотна ўзялі на сябе ролю прапагандыстаў музыкі. Хутка каля ўваходу ў вучылішча з'явілася афіша, якая абвешчвала аб надзельных вечарах музыкі, паэзіі, выяўленчага мастацтва. У праграме былі лекцыі аб жыцці і дзейнасці вядомых рускіх і замежных кампазітараў, зразумела, у суправаджэнні аркестра.

Аркестр часта выступае ў дамах культуры, на прамысловых прадпрыемствах. Майстэрства яго хутка расце, а разам з ім прыходзіць і прызнанне.

І вось — рэспубліканская дэкада народнай творчасці. Магілёўскі сімфанічны аркестр займае першае месца. Гэта яшчэ больш натхніла малады самадзейны калектыў і яго кіраўніка. Яшчэ з большым напружаннем пачалі яны працаваць. У выніку — дыплом першай ступені і Грамата Вярхоўнага Савета БССР за выступленне на другой рэспублікан-

скай дэкадзе народнай творчасці.

На трэцюю дэкаду аркестр прыехаў разам з ансамблем скрыпачоў пад кіраўніцтвам выкладчыка музычнага вучылішча Соф'і Салдатавай. Аркестр на гэты раз выступіў перад мінчанамі з фіналам Чацвёртай сімфоніі Чайкоўскага і інструментальнай п'есай Лагідзе «Сачыдао» і вярнуўся ў Магілёў з ганаровым званнем — народны.

Акрамя ансамбля скрыпачоў, ёсць у Магілёўскага народнага сімфанічнага аркестра і яшчэ адно дзедзішча — ансамбль віяланчэлістаў. Яму пяць год, але ён ужо лаўрэат Усесаюзна-

га фестывалю самадзейнага мастацтва.

З году ў год расшыраецца рэпертуар аркестра. Упарта паўсядзённая праца, творчы пошук зрабілі магчымым выкананне такіх твораў, як «Італьянскае капрычыо», «Уверцюра-фантазія», «Рамео і Джульета» Чайкоўскага, «Ода паміці Ул. І. Леніна» Хачатурана, «Урачыстая ўверцюра» Шастаковіча і іншых.

У 1970 годзе Магілёўскі народны сімфанічны аркестр за высокае выканаўчае майстэрства і актыўны ўдзел у эстэтычным выхаванні моладзі горада быў узнагароджаны паездкай у

Маскву. Самадзейныя артысты далі там восем канцэртаў.

Нядаўна калектыў аркестра адзначыў своеасаблівы юбілей. Яго ўдзельнікі далі трохсоты канцэрт. Ён быў прысвечаны 200-годдзю з дня нараджэння Бетховена і складаўся з яго твораў. Усяго канцэрты Магілёўскага народнага сімфанічнага аркестра праслухала ўжо больш чвэрці мільёна чалавек.

НА ЗДЫМКАХ: 1. Мастацкі кіраўнік і дырэктар аркестра заслужаны дзеяч культуры БССР **М. САЛДАТАЎ**. 2. Самая маладая ўдзельніца аркестра **М. ДАУГАЛЁВА**. 3. Выступае Магілёўскі народны сімфанічны аркестр.

БІБЛІАГРАФІЯ ТВОРАЎ ЯНКІ КУПАЛЫ

Літаратурны музей Янкі Купалы падрыхтаваў да друку кнігу «Літаратурна-крытычныя матэрыялы аб жыцці і творчасці Я. Купалы». У ёй упершыню сабраныя звесткі аб усіх літаратурна-разнаіх публікацыях у Савецкім Саюзе, сацыялістычных краінах, а таксама на шведскай, фінскай, французскай і іспанскай мовах. Іх пералік сведчыць аб вялікай папулярнасці беларускага паэта ў нашай краіне і за рубяжом. За 1905—1960 гады аб ім напісана больш за тысячу буйных даследаванняў і артыкулаў.

Гэтай кнігай завяршаецца вялікае чатырохтомнае бібліяграфічнае выданне. Тры тамы яго складаюць бібліяграфію твораў паэта за той жа перыяд. Два першыя ўтрымліваюць звесткі аб прыжыццёвых публікацыях: з 1905 года, калі быў надрукаваны першы верш «Мужык» на беларускай мове, да 1942 года. Абедзве кнігі выйшлі ў п'ятдзесятыя гадах. Трэцяя кніга, якая ахоплівае перыяд з 1942 па 1960 год, знаходзіцца ў друку.

За шэсцьдзесят пяць год твораў Янкі Купалы перагледалі больш за 200 вядомых паэтаў свету. Над імі працавалі рускія пісьменнікі М. Горкі, В. Брусаў, Э. Барыцікі, М. Ісакоўскі, украінскія М. Рыльскі, П. Тычына, чэшскія Ф. Ціхі, Ю. Гора, Л. Барт, польскія — В. Бранейскі, Л. Левін, іспанскі паэт К. Арконд.

Чакаецца, што апошні том бібліяграфічнага выдання выйдзе ў 1972 годзе, да 90-годдзя з дня нараджэння паэта.

ДОКТАР ГРУМ-ГРЖЫМАЙЛА

Кандрат Грум-Гржымайла нарадзіўся ў 1794 годзе ў Магілёве, у дваранскай сям'і. Бацька памёр, калі хлопчыку было некалькі год, і яго выхаваннем займалася маці. Ён вучыўся ў народным вучылішчы, потым у Магілёўскай духоўнай семінарыі і нарэшце ў гімназіі. У 1815 годзе К. Грум* паступіў на фізіка-матэматычны факультэт Віленскага ўніверсітэта. На другім годзе навучання ён перайшоў на медыцынскі факультэт, быў прыняты на казеннае ўтрыманне, а за поспехі ў навукх атрымаў прэмію — 100 рублёў серабром.

«Пры самых неспрыяльныхых для будучай маёй кар'еры абставінах, — пісаў пазней Кандрат Іванавіч, — я знайшоў у прафесары хірургіі В. Пелікану сапраўднага добрадзеля, які даў мне магчымасць зрабіць некалькі хірургічных аперацый у клініцы, адкрыўшы тым у мяне здольнасць да аперацыйнай хірургіі, і я атрымаў ступень медыка-хірурга». Паводле існаваўшага ў Расіі з 1797 года палажэння, гэта давала яму права быць урачом-хірургам, або, як у той час казалі, — аператарам.

Пасля заканчэння медыцынскага факультэта Віленскага ўніверсітэта К. Грум вярнуўся ў Магілёў. У сваіх успамінах Кандрат Іванавіч пісаў, што ён быў прыпісаны да Галоўнай кватэры 1-й арміі, дзе заставаўся па верасень 1828 года.

Дзякуючы выдатным здольнасцям і выключнай працавітасці, малады хірург на працягу трох год (1821—1823) зрабіў 144 аперацыі. Гэта вельмі многа, асабліва, калі ўлічыць, што медыцыне тады не былі вядомы спосабы папярэджання пападання мікробаў у рану (асептыка) і барацьбы з ужо трапіўшымі ў рану мікробамі (антысептыка). У гады, калі К. Грум пачынаў сваю хірургічную дзейнасць у Магілёве, не было дастатковага выбару сродкаў для абязбоўвання.

* Пад усімі сваімі навуковымі працамі і літаратурнымі творамі Грум-Гржымайла ставіў подпіс К. Грум, таму і мы ў далейшым будзем называць яго Грум.

Тут, у Магілёве, Кандрат Іванавіч пачаў займацца навуковай работай і напісаў доктарскую дысертацыю, у якой абагуліў вопыт сваёй хірургічнай дзейнасці. Як было прынята ў той час, дысертацыю ён напісаў на лацінскай мове і прадставіў яе ў Віленскі ўніверсітэт, дзе ў 1823 годзе атрымаў ступень доктара медыцыны і хірургіі.

З ураджэнцаў Беларусі К. Грум першым стаў урачом-хірургам і першым абараніў доктарскую дысертацыю.

У гады сваёй дзейнасці ў Магілёве Кандрат Іванавіч не толькі займаўся хірургіяй, але цікавіўся рознымі захворваннямі. Ён, напрыклад, вывучаў распаўсюджаны ў той час каўтун і вынікі сваіх даследаванняў выклаў у манаграфіі «Аб каўтуне», якая была надрукавана ў 1828 годзе ў Магілёве.

У чэрвені 1828 года Кандрат Іванавіч быў прызначаны палкавым штаб-лекарам у лейб-гвардзейскі драгунскі полк, які выступіў у паход для ўдзелу ў руска-турэцкай вайне 1828—1829 гг. Пасля заканчэння вайны з Турцыяй полк вярнуўся ў Расію, але не ў Магілёў, а ў Пецяргоф. А ў снежні 1830 года зноў выступіў у паход, на гэты раз на захад...

Пакуль застаецца невядомым, чаму Грум пайшоў у адстаўку і перастаў займацца хірургіяй. У сваіх успамінах Кандрат Іванавіч пісаў: «У 1833 г. я прызначаны чыноўнікам асобых даручэнняў пры цывільным генерал-штаб-доктары і членам С.-Пецярбургскага фізіката».

У 1835 годзе К. Грум быў выбраны правадзейным членам Імператарскага Вольнага эканамічнага таварыства. Гэта таварыства было заснавана ў 1765 годзе «ў мэтах распаўсюджвання ў дзяржаве карысных для земляробства і прамысловасці звестак» і мела тры аддзяленні, шматлікія камітэты і камісіі, у тым ліку і медыцынскую, у якой працаваў Грум.

Ён пісаў: «З таго часу я прысвяціў свае працы вывучэнню прафілактычнага пры-

шчэплівання воспы і наогул здароўю дзяцей, кіруючыся ў гэтым сучаснай літаратурай і шырокай сваёй практыкай». У 1846 годзе таварыства выдала кнігу К. Грума «Разважэнні аб сучасным стане прышчэплівання воспы ў Еўропе».

Кандрат Іванавіч не толькі пісаў настаўленні і інструкцыі, але і арганізоўваў прышчэпліванне воспы. «У 1851 годзе па маёй прапанове і па маёй праграме, — пісаў ён, — Вольнае эканамічнае таварыства пры старшыні В. аддзялення Ф. Ф. Дзэпа наладзіла ў доме гэтага таварыства ўстанову па прышчэпліванню воспы, прызначыла мяне загадваць гэтай установай і, акрамя таго, дало сродкі прышчэпліць воспу на маёй кватэры. Такім чынам, з 1856 па 1865 год пад маім наглядам прышчэплена прафілактычная воспа пятнаццаці тысячам людзей усіх узростаў».

У 1846 годзе пры садзейнічанні таварыства Кандрат Грум надрукаваў кнігу «Сябар маці, або поўнае настаўленне, як папярэджаць і, разпознаваць дзіцячыя хваробы і лячыць іх такімі ўрачэбнымі сродкамі, якія заўсёды можна мець дома ці выпісаць з аптэкі без рэцэпта, ці купляць у краме». Дзвума гадамі пазней выйшаў другі том гэтай работы, а потым убачыла свет «Поўнае настаўленне да выхавання, адукацыі і папярэджвання хвароб дзяцей з часу іх нараджэння да паўналецця».

Кандрат Грум з'яўляецца адным з заснавальнікаў хірургіі ў нашай краіне. Ён пачаў сваю хірургічную дзейнасць да Пірагова, які па праву лічыцца заснавальнікам рускай хірургіі. А гэта значыць многа. У 1836 годзе ў шпітальных і бальніцах Масквы было зроблена 208 аперацый, у той час як Грум у Магілёве з 1821 па 1823 год зрабіў 144 аперацыі. Да гэтага трэба дадаць, што Кандрат Іванавіч быў таксама заснавальнікам і рэдактарам першай у Расіі медыцынскай газеты «Друг здравія», якая пачала выходзіць з сакавіка 1833 года.

І. СТЭЛЬМАШОНАК.

У Мінскім планетарыі праводзяцца навукова-папулярныя сеансы па астраноміі, касманаўтыцы, геофізіцы, фізіцы, фізічнай географіі. НА ЗДЫМКУ: супрацоўніца планетарыя Карына СЯМЕНАВА рыхтуе апаратуру да чарговай лекцыі.

ЭЦЮД ЧАСОЎ НЕАЛІТУ

Даследчыку эпохі неаліту рэдка даводзіцца мець справу з творамі старажытнага мастацтва. На тэрыторыі Прыпяцкага Палесся яны наогул не былі вядомыя. Толькі ў час раскопак пасялення на берэзе возера Ліцвін каля вёскі Юравічы Калінкавіцкага раёна Гомельскай вобласці ўдалося выявіць такі твор. Гэта — неалітычны эцюд, які складаецца з фігурак чалавека (мужчыны) і качкі. Абедзве фігуркі вельмі сімвалічныя, што наогул характэрна для неаліту.

Яны размяшчаліся на верхняй частцы старажытнага глінянага гаршка, які меў раслінную прымесь у цесце, прамыя сценкі і канічнае дно. Контурны фігурак выкананы невялікімі наколамі (ямкамі). Фігурка чалавека мае каля 10 сантыметраў у вышыню і зроблена ў анфас, а качка, наадварот — у профіль пры даўжыні 3,7 сантыметра.

Качка галавой павернута да чалавека (паляўнічага). Яе паднятыя ўгару крылі сімвалічна паказаны трыма невялікімі адрэзкамі, якія праходзяць паралельна шыі.

Мабыць таму складаецца ўражанне, што паляўнічы спяшаецца да здабычы.

Вартасць гэтага знойдзенага ў 1962 годзе эцюда на гліняным гаршку відавочная, калі ўлічыць, што вядомы падобныя кампазіцыі яшчэ толькі на двух гаршках. Адзін з іх быў знойдзены на пасяленні Перынь пад Ноўгарадам. Там некалькі фігурак качак размяшчалася каля фігуркі жанчыны з рагатым галаўным уборам.

Абедзве гэтыя кампазіцыі, як і фігуркі шматлікіх качак, на-

лежалі, аднак, культурам поўначы і вярхоўяў Волгі, якія вядомы сваёй ямачна-грабеньчатай кромкай. Наяўнасць іх на посудзе лічыцца фіна-угорскім прызнакам. Акрамя таго, усе гэтыя фігуркі выконваліся грабеньчатым штампам.

Наяўнасць падобных фігурак у іншай культуры, не створанай фіна-уграмі, выклікала здзіўленне спецыялістаў-археолагаў.

Акрамя таго, ператварэнне чалавека ў аб'ект мастацтва, асабліва калі гэты чалавек — мужчына, стварэнне кампазіцыі з дзвюх узаемна звязаных фігурак, гавораць аб новым этапе старажытнага выяўленчага мастацтва і змяненні ідэалагічных уяўленняў. Як вядома, гэты зрух у свядомасці старажытных плямён, да якіх належаў і стваральнік эцюда, адбываўся каля 4500 год назад, калі пачаўся пераход ад мацярынскай грамады да патрыярхальнай сям'і.

Унікальная знаходка пасля рэстаўрацыі перададзена ў гістарычны музей Беларускай ССР.

У. ІСАЕНКА,
навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН БССР.

ГУМАР

- Гэта фатаграфія, заказаная вашым сынам.
- Падобна на яго.
- Але ён не заплаціў за яе!
- Што ж, гэта лічэ больш падобна на яго.

Напярэдадні сярэбранага вясяля:

- Як мы адзначым гэты дзень, Тэафіл?
- Можна, мінутай маўчання, дарагая?

Муниципалітэт аднаго правінцыяльнага гарадка набыў велізарную пажарную машыну. Жыхары каменціравалі гэту падзею так:

- Спатрэбіцца многа пажараў, каб гэты агрэгат акупіў сябе!

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,
33-03-15, 33-15-15
39-87-92.

Мінск. Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 72.

АМЕТЫСТ З МЫСА КАРАБЕЛЬ

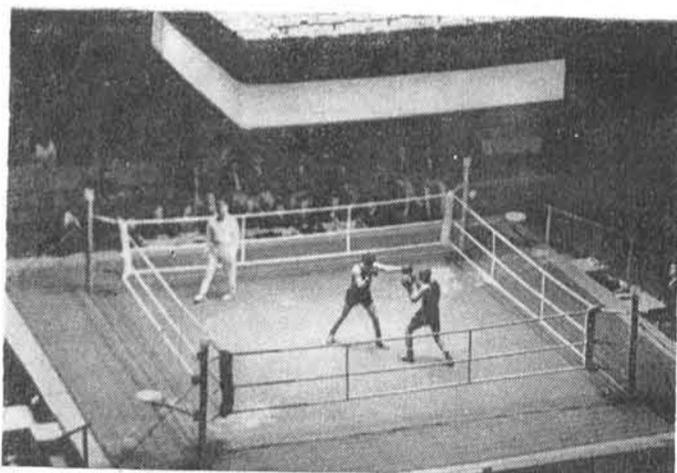
спорт

Мыс Карабель на пайднёвым узбярэжжы Кольскага пайвострава—адзінае ў СССР месцанараджэнне аметыставых шчотак і друзай. Кольскія аметысты—выдатна гранёныя крышталі вышыняй ад некалькіх міліметраў і да аднаго-двух сантыметраў—адрозніваюцца ад уральскіх, вышыня якіх дасягае 15—20 сантыметраў.

Аметыст—разнавіднасць кварцу—напаўкаштоўны камень, які мае непаўторныя па прыжосці адценні: ад чорнага, як аksamіт (такія камені называюць марыёнамі), да ярка-фіялетавага, фіялкавага і сінявата-бэзавага. Гэтыя камені карыстаюцца ва ўсім свеце вялікім попытам.

Мінскі палац спорту — выдатнае спартыўнае збудаванне. Яго тэхнічныя даныя адпавядаюць патрабавальным нормам самых прадстаўнічых спаборніцтваў. Арэна палаца можа ператварыцца ў гімнастычны памост, хакейнае поле, баксёрскі рынг. Жыхары беларускай сталіцы прывыклі ўжо да афіш, якія запрашаюць іх паглядзець на ўсесаюзныя і міжнародныя спаборніцтвы, што адбываюцца ў сценах Мінскага палаца спорту. Напрыклад, у снежні тут прайшоў міжнародны турнір па боксу (здымак

справа). А нядаўна аматары хакея былі сведкамі цікавага матча паміж мінскай камандай «Тарпеда» і маскоўскім «Спартаком». Сустрэча закончылася з лікам 6:4 у карысць «Спартака», у склад якога ўваходзяць многія члены зборнай СССР. НА ЗДЫМКУ: момант гульні. Барацьба за шайбу ідзе паміж чэмпіёнам свету з служаным майстрам спорту Я. ЗІМІНЫМ і абаронцам мінскага «Тарпеда» майстрам спорту С. МАЛКАВЫМ.

Фота А. ГЛІНСКАГА і М. ХАДАСЕВІЧА.